

Ляшенко О. І. Адаптивне навчання. Енциклопедія освіти / Нац. акад. пед. наук України; [гол. ред. В. Г. Кремень; заст. гол. ред. В. І. Луговий, О. М. Топузов; відп. наук. секр. С. О. Сисоєва; редкол.: О. І. Ляшенко, С. Д. Максименко, Н. Г. Ничкало, П. Ю. Саух, Л. Д. Березівська, І. Д. Бех, В. Ю. Биков, М. С. Гальченко, В. В. Засенко, С. А. Калашнікова, М. О. Кириченко, Л. Б. Лук'янова, В. Г. Панок, В. О. Радкевич, О. Я. Савченко, М. М. Слюсаревський, О. В. Сухомлинська]: 2-ге вид, допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. С. 16.

АДАПТИВНЕ НАВЧАННЯ – особливий спосіб організації освітнього процесу з метою підвищення результативності навчання, який побудований на врахуванні індивідуальних особливостей і здібностей здобувачів освіти.

У найпростішому розумінні адаптивність розуміється як інтерактивний діалог між тими, хто навчається, і тими, хто навчає, унаслідок якого освітній процес персоніфікується відповідно до рівня засвоєних знань і умінь здобувачів освіти та їхніх здібностей. У кінцевому рахунку це впливає на вибір оптимального темпу навчання, глибини засвоєння змісту, рівня набуття компетентності. А.н. спершу знайшло втілення в дистанційній освіті. З розвитком ІКТ такі дидактичні системи розширили можливості врахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти і набули статусу інтелектуальних систем навчання. А.н. в таких системах надає їх споживачам ширші можливості щодо вільного вибору власної освітньої траєкторії і рівня оволодіння компетентністю, регулювання темпу навчання і строків засвоєння навчального матеріалу, планування самостійної та індивідуальної роботи над тією чи іншою темою. Вони реалізують більш складний алгоритм генерування змісту і методів навчання, коли різні здобувачі освіти досягають запланованих результатів різними способами організації освітнього процесу, у різному темпі і на основі різних варіацій навчального матеріалу.

А.н. по суті є синергетичною дидактичною системою. Для її побудови спочатку необхідно здійснити вибір цільових орієнтирів щодо обсягу змісту, переліку умінь і навичок, ціннісних ставлень, рівня оволодіння змістом освіти. Це окреслює зміст навчання, на основі якого забезпечується набуття здобувачами освіти конкретних компетентностей на визначених ними рівнях засвоєння навчального матеріалу чи набуття кваліфікації: ознайомчому, відповідної освітньої кваліфікації, професійної діяльності тощо. З цією метою

обирається інструментарій виявлення актуального рівня готовності здобувача освіти до оволодіння відповідним фрагментом змісту на заданому рівні засвоєння. За результатами такого діагностування визначаються методи і технології навчання та форми організації освітнього процесу (індивідуальні чи групові, очне чи дистанційне навчання).

Одним з основних елементів А.н. є постійний контроль результатів навчання, який вимагає добору адекватних засобів і процедур оцінювання здобувачів освіти, які залежно від функціоналу забезпечують вхідне тестування, поточне (формувальне) оцінювання, самоконтроль і підсумковий контроль досягнення здобувачем освіти запланованих цілей. На підставі одержаних результатів запроваджуються відповідні механізми коригування подальшої стратегії А.н.

Останнім часом набирають поширення інтелектуальні освітні системи на основі інтернет і веб-сервісів. Вони є більш адаптивними, особливо завдяки використанню елементів штучного інтелекту у процесі взаємодії зі здобувачем освіти. Такі освітні системи забезпечують А.н. більш глибоким інструктивним впливом на здобуття запланованих результатів навчання й оперативним втручанням в освітній процес для вибору оптимального шляху досягнення цілей.

Лит.: 1. Адаптивное обучение как одно из перспективных направлений в современной информационной обучающей системе / Ю.В. Бунтури и др. *Системы обработки информации*. 2017. № 2 (148). С. 155-162. 2. Адаптивні і інтелектуальні освітні системи на основі Інтернет. URL: <http://bibl.com.ua/download/fizika-15023/15023.doc>

О.І. Ляшенко